

Tey stilla bara upp fyri pengarnar skyld

Tankar um komandi umboðsráðsvalið hjá Ognarfelag Tryggingartakarana

Annika Sølvará
tryggingartakari

Seinastu dagarnar havi eg bæði hoyrt og sæð skrivað, at tey, sum stilla upp til umboðráðsvalið, gera tað bara fyri pengarnar skyld. Eg trúgvi ikki, at tad er so, í øllum førum ikki hjá teimum flestu, men tad er fyri mær einki løgið, at fólk hugsa so, tí vit hoyra millum litið og einki um, hví valevnini bjóða seg fram. Hetta er stórt spell, tí umboðsráðið hevur

prinsipielt stóra ábyrgd og stórt vald.

Tað verður rikið dúgliga til valið í løtuni. Valevni venda sær púra ósmæðin til fólk nær og fjar og biðja um atkvøður til sín ella ein, tey kenna. Bæði maðurin og eg hava fingið fleiri teldupostar og boð á Facebook í hesum sambandi. Fleiri av hesum biðja okkum hava seg í hug-anum, um vit hava rætt at atkvøða. Eitt valevni hevur higartil ringt til mín og sagt, at viðkomandi stillar upp og fortalt um ætlanir og tankar um uppgávuna. Hini siga púrt einki um, hví vit skulu atkvøða fyri teimum, annað enn tað undirskilta, at tey vilja veljast.

Eg sigi fyri meg, at tað kemur ikki uppá tal at velja eitt valevni, sum ikki sigur mær, hvi viðkomandi stillar upp, hvat hann ella hon

ætla sær at brúka sessin til, hvørjar førleikar, royndir og tankar viðkomandi kann koma við til umboðsráðið og í øðrum lagi eisini nevndina. Til tað er uppgávan alt ov týdningarmikil og álvarslig. Eg vil sum tryggingartakari stutt sagt hava, at valevnini hugsa um meg, heldur enn at eg skal hugsa um tey.

Opnari, men eisini óvissari val

Hetta er fyrsta valið, har allir tryggingartakarar hjá Tryggingarfelagnum Føroyum fáa atkvøðuseðilin sendan, uttan at noyðast at biðja um hann. Hetta ger, at valið er nógv meira opið enn áður. Tað merkir helst eisini, at úrslitið er meira óvist, tí spælireglurnar so at siga eru nýggjar. Tey, sum duga væl at reka, hava góðan kjans at verða vald, við ella uttan at

greiða frá sínum dygdum og ætlanum. Av tí at raksturin mest er í tí privata, t.d. við telduposti, sms, telefon og facebook boðum, so vita ymsu valevninini ikki rættliga, hvat tey eru uppi ímóti.

Vallyftir ynskjast

Tað eru omanfyri 22.000 atkvøður tøk ar til hetta valið. Tað er ein sera stórur partur av Føroya fólki, sum kann velja. Flestu hava lítið innlit í, hvat hetta valið snýr seg um og eru ikki serliga motiverað at brúka sína atkvøðu. Eg haldi, at miðlarnir kundu sett valevnunum spurningin, hvat tey vilja arbeiða fyri, um tey verða vald. Tey kundu t.d. øll fingið móguleikan at sagt hetta í stuttum, eitt nú 100 orð skrivliga ella 1 1/2 minuttir í loftmiðlunum. Eisini kundir Tryggingarfelagið bjóðað valevnunum at lagt hesi somu

100 orðini á síðina, har mynd og bústaðarupplýsingar eru um valevnini.

Hetta hevði uttan iva kveikt kjak millum valevnini og við veljararnar aftaná. Tað hevði givið okkum veljarum veruligan móguleika at meta um, hvør er skikkaður at fáa okkara atkvøðu. Annars er vandi fyri, at tey flestu onga meining hava og lata vera við at atkvøða ella lata atkvøðuna til tann fyrsta, sum biðjur um hana.

Hví hevur valið týdning

Umboðsráðið er evsta leiðsla fyri einum ovurstórum aktøri í føroyska figgjarheiminum. Umboðsráðið velur millum sín limir í nevndina, sum stjórnar TF Holding samtak-inum. Nevndin setur stjórn-ina og setur somuleiðis út í kortið yvirskipaða virksemin í

TF Holding. Høvuðsfeløgini í samtakinum eru Tryggingar-felag Føroyar, Betri Pensjón og Eik banki (70%), umframt smærri feløg. Samanlagt hava hesi feløg um 300 starvsfólk í starvi.

Væl løntur sessur

Tað er eingin ivi um, at samsýningin fyri at sita í Umboðsráðnum er góð og fyri at sita í nevndini enn betri. Ábyrgdin og arbeiðs-uppgávurnar er (vónandi) samsvarandi samsýningini. Tí er tað ikki meira enn rimiligt, at vit tryggingartakarar og veljarar hoyra og síggja, hvat tit valevni standa fyri.

Steðga kynsligari orientering?

Rói Hjaltalin

Greinin, ið Símun Absalonsen skrivaði fyri stuttum í Sosial-inum, viðgerð kynsliga orien-tering og trívir hann í tvey evnir: iløguligan uppruna og samfelagsligan uppruna til kynsliga orientering. Í stutt-um sigur Símun, at hvørki gene ella meme (lívfrøðiligu hugtøkini, ið Símun nýtir) kunnu nýtast sum grund-geving til hví ein er hom-oseksuellur, og at meme ikki er til, tí tað hevur hann fingið at vita frá tveimum heimsspekingum og einum biokemikara.

Eg ætli ikki at gera nógv burturúr annað enn at við-merkja annars væl skrivaðu greinina, sum eg vænti, at Símun hevur brúkt nógva tíð at hugsa ígjøgnum. So um tú hevur lisið greinina hjá Símun kanst tú fara beint til seinnu yvirskriftina. Men fyrst eitt stutt resume:

Resume

At byrja við tosar Símun um kynsliga atferð mótmegis orientering. Sum dømi vísir hann á neyðtøku, har ikki er ólógligt at hava eina orient-ering - ein hug, men har sjálv gerðin er ólóglig tí gerðin ikki er millum myndigar og sam-tykkjandi partar.

Síðani fylgja nakrar ori-enteringar sum eru katalog-iseraðar í einum donskum registara. so far so good og enn eru vit vinir.

Harnæst verður “the gay gene” viðgjørt ógvuliga simp-listiskt, sum eitt liknandi gen, sum tey sum avgerða tína blóðtypu, hár- og húðarlit, kyn og annað. At eitt hvørt sovorðið gen bert finnist í populerbókamarknaðinum. at testin er einføld og inniber eineggjaðar tvíburðar, ifylgi Whitehead.

Næsta evnið er “meme”, sum Símun heilt rætt gevur Dawkins upprunarættin til, og púra rætt sigur er ein formur av mentanaðarligum arvaeginleika hjá individum. Símun sigur frá í hvørjum samanhangum hetta hugtak oftast er at síggja (i viðgerð av átrúnaði).

Síðani samanber hann hetta hugtak við “Locknes”, sum vit øll vita aldrin hevur verið til, altso at “mem-spøkilsí” ikki hevur tað for-kláringspotentialið, sum tað ellars skuldi eitast at hava ifylgi Christiansen og Sandbeck.

At enda leggur Símun miðlarnar undir at fara lætt um upplýsingina hvat LGTB evninum viðvíkur.

Íløguligi upprunin til homoseksualitet

Her fer Símun ov lættliga um tíðningin av arvaliga potentialinum og vísur hann og Whitehead eina mangl-andi vitan um genetik. eg hopi at Símun ein dag kem-ur at kenna et par minimum eineggjaðar tvíburðar. eg haldi meg kunna tosa um útviklingina av eineggjað-um tvíburðum við eitt sind-ur av innanhýsis vitan og mynduleika síðani pápi mín er ein slíkur, og haraftrat kenni eg nøkur eineggjaði tvílingapør bæði í og uttan fyri mínari familíu.

Símun! tey byrja rættuliga líka og síðani útviklast tey ymiskt. Longri tíð gongur tess meira útviklast tey hvønn sín veg. Arvamassin verður verðandi tann sami, frá tí at móðir og faðir fusioneraðu við hvør sínari helvt av arv-amassanum. Men gen verða annaðhvørt tendraði ella sløkt, og haraftrat eru til einhvørja tíð bara helvtin av genunum tendraði. Hetta er ein forsvarsmekanisma íbygd í mátanum arvaeginleikarnir verða implementeraðir.

Tíðskil er tað ikki neyðugt at kunna vísa á eitt gen, sum, um tað er til staðar, gevur 100% útslag. við ørðum orð-um, um ein hevur “the gay-

gene” so er ein bøssi.

Vit eru øll full av iløg-uligum feilum, harav allar flestu teirra aldrin fara at manifestera seg í eini sjúku. hjá summum eru feilrinir 100%, sum hjá teimum við t.d. Down syndrom, har eitt kromisom manglar, ella hjá teimum við Hemofili, har sama genið frá móður og fað-ir hava sama defekt og tiskil ikki produserar tey protoin, sum eitt frískt gen vildi verið programerað til at gjørt.

Um eg havi eitt defekt gen, so eru spurningarnir, um tað er aktivt ella passivt, og hvussu nógv umhvørvið hevur at týða fyri um eg ger-ist sjúkur. Eg kann, og geri tað allarhelst, ganga við einum ella fleiri sjúkum genum sum bara økja mín kjans at gerast sjúkur við t.d. 1%.

Altso, tað eg vildi siga, er at tvíburðar als ikki altið skulu hava sama kynsliga or-ientering og tiskil er tað ikki ein einføld test.

Eg trúgvi ikki uppá at har er ein samansvørjing um at dylja fyri kanningartilfari. Í so fall at slíkt tilfar finnist, so giti eg at tað ikki er útgivið tí at peer-review prosessin enn er í gongd. Eg hopi, at tilfarið ikki er útgivið, um so er at kanningarnar bert vóru íverksett ar fyri at vátta sína

egnu hugsan um evnið, og hopi eg, at um so er at slíkt tilfar finnist óútgivið, at tað er stoltleikin sum heldur úrslitinum aftur, tí úrslitið ikki bleiv, sum prestur præd-ikaði.

Samfelagsligi upprunin

Eg vil pástanda at hvørki Símun, Christiansen og Sandbeck hava skilt hvat “meme” hugtakið er ella hvat forklárigsvirðið tað hev-ur. Eg vil pástanda, at tey hava fulkomuliga misskilt hugtakið, eg, sum ellars at byrja við, trúði, at Símun hevið skilt sosiala partin av okkara arvi. poeingið við meme er nemmuliga, at har er eingin biomarkørur onk-unstaðni í høvdinum, sum avgerð, um ein er smittaður. tað er ein sosialur arvur eins og summastaðni er tað ónáttúrligt ikki at feira carn-eval, ella at tað er púra ónátt-úrligt ikki at vera umskorin. har er eingin biomarkørur, sum avgerð um ein Rio de Janero búgvi feir ar Carneval í februar ella ikki, ella um eitt barn verður umskorin onkunstaðni í Sub Sahara Afrika.

Í summum statum í USA verða fólk nógv fyrri gift enn í ørðum statum og par-adoksalt hava hesir generelt

konservativu statirnir eisini hægri hjúnarskilnað enn í teimum meira sekuleru statunum. har er eingin bio-markørur sum avgerð hetta. men eins og við carneval og umskering er ein samfelags-forvantningur um at ein gift-ist tíðliga, feir ar Carneval (ella ólavsoðu) og umsker sítt barn.

At enda

Eg sigi ikki at okkara media hevur givið eina rætta, rætt-vísa, rímuliga ella einsíðis mynd av LGBT evninum. Men skammist eg ikki yvir at siga, at greinin hjá Símoni er einki minni enn propa-ganda, ein selektiv lýsing av hvat vísindafólk (ikki inn-an respektivu fakini gene-tik og antropologi) siga um hugtøkini Símun hevur roynt at lýst.

Eg helt at Símun var ein rímuligur maður, men fyri mær sær tað ikki út til, at hann kann broyta meining, hóast evidence sigur annað um hetta evnið, tí hann reli-giøst ikki kann tulka Bibliuna á annan hátt enn at bókin er Guds orð, orð fyri orð. tiskil má maðurin benda fótin til at kunna passa glasssskógvin hjá Øskufiu.